

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje širke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovljeno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 229, poleg preture, kder se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj so blagovoljno frankujejo. — Delala cen in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Federalizem se jači in širi.

Tržaški časopis „Cittadino“ prinaša v svojem listu 8. aprila t. l. prav važno novost iz Rima:

„V italijanskem parlamentu se je velik del opozicijskih poslancev zdelal v poseben od mnogo Italijanov zaželjen program. Ti poslanci tirjajo tudi za Italijo, da se centralizem popolnoma odpravi, da dobi torej vsled tega vsaka italijanska dežela, kakor Benetija, Lombardija, Piemont i.t.d. svojo samoupravo, to je, svoj posebni deželni zastop. Tirjajo dalje vse to za občine in mesta in zahtevajo, da se kolikor je mogoče državni stroški znižajo. Vse to pa se ima po njihovem namenu djansko in resnično izpeljati, ker jim nij prav nič mar za gole besede in za postave le na papirju. Tako je v Italiji.“

Na Francoskem se posebno zdaj po nesrečni vojni ljudstvo jako vznemirja, in zahteva samoupravo starih dežel, iz katerih je Francija zložena. Tudi oni so prevideli, da je škodljivo za svobodo, za materialen in duševni razvoj naroda, če je vsa državna moč nakopičena in zedinjena v državnem središču, bodisi v roki kakega vladarja ali državnega zbora; kajti kdor ima vso moč, lahko jo krivo rabi, in centralizem edini vso bogatijo v glavnem mestu n.pr. v Parizu in na Dunaju, deželam ostane pa malo, in bolj ko so oddaljene od središča, bolj jih pravi in strogi centralizem zanemara, glej našo Dalmacijo, Bukovino, Istrijo i.t.d. Kakor se torej vidi, uže hočejo nekateri Italijani in Francozi bolj federalistično osnovano državo imeti. — Na Španskem se godi baš tako, Kastelar se svojo stranko dela neprestano na federalizem in Nemci zunaj Avstrije so od nekdanj rojeni federalisti. Sam Bismark jih ne stlači v eno mavho, tem manj, ker so zadnji dogodki dokazali, da celo za vojno slavo nij potreben centralizem,

Nemci so zmagali strogo centralizovane Francoze. Pa ta federalistična želja nij nova ni pri Italijanih ni pri Francozih. Pri Italijanih ne, saj so pred letom 1848. mnogi italijanski svobodnjaci in revolucionarni voditelji nameravali, da bi se Italija zedinila po federalističnih načelih. To so namerjavali zato, ker ima vsaka italijanska dežela posebne potrebe, želje, navede in clo posebno zgodovino, da-si je italijanski narod le en narod.

Tudi pri Francozih nij ta misel kaj novega, tudi v Franciji so imeli, če tudi so Francozi en narod, v starih časih posamezni deli države posebne pravice, in so po svojem živeli. Toda ob času prokucije leta 1791. in naprej je vladati zaradi mnogih notranjih in zunanjih sovražnikov večina poslancev v državnem zboru sklenila strogi centralizem, kakoršen je zdaj v Italiji. Ali mnogo je bilo hudih nasprotnikov in med temi so bili najimenitnejši domoljubni slavni poslanci iz Žironde, po njej imenovani Žirondisti. Boj med njimi in centralisti je bil tako strahovit, da so krvavo končali ti neustrašeni boritelji federalizma, umrli so pod giljotino 31 oktobra 1793. Centralizem je sicer Franciji pridobil veliko slave, toda svoboda se nij mogla tam ukoreniniti. Zato se je v novič pri Francozih vzbudila želja po decentralizaciji.

Če se to godi po teh dveh deželah in drugih, v katerih prebiva en narod, koliko več smo opravičeni federalisti v Avstriji, katera ima razne narode, Slovane, Nemce, Madjare, Vlahne in Italijane, kateri se vsi popolnoma ločijo po jeziku, šegah, mišljenji, po omiki in potrebah. Nij abotno in clo nemogoče, vse to spraviti pod en centralistični klobuk, vladati je po enem in istem načinu, in dajati jim vsem iste postave? Saj morajo postave se vjemati s potrebami, željami, mišljenjem in omiko naroda, kteremu so izdane, le take postave ima narod za domače, je ljubi, in je tudi sam radovoljno izpeljava.

Najboljša postava v teoriji je v praktičnem življenju lahko prav slaba, ker nij primerna djanskim okoliščinam. Najbolje razjasnjuje to stvar Solona modrega grškega postavodajalca odgovor, ki ga je dal nekemu tujcu prišlemu v Atene. Ta je trdil, da niso Soloneve postave po nikakem najboljši na svetu. Gotovo ne, pravi on, ampak najboljši so za Atencane.

Če premislimo vse to, ne moremo centralistov v Avstriji razumeti. Ta zastavica pa se razvzolja, ker vidimo njihovo nepravilnost in vladoželjno strast. Da zadostijo razkačenim svojim strastem, pozabili so vsako državno modrost, in z dvajm volilnim bojem razburjajo Česko in Hrvatsko. Skoro da se bližajo ljutim fantantom francoskega konventa leta 1792 in 1793. Toda nij bati se jih, ker so avstrijski narodi v večini federalistični, in niso obnemogli, kakor je obnemogla pošćica blagodušnih Žirondistov; temveč nam sedanje zlo zmago obeča in potem še kaj boljšega, zlogo med avstrijskimi Slovani. Tovariši nesreče in hudih bojev se lahko porazumejo in zedinijo, prav ta skupna nesreča jim je, tudi tolažba, in izvirnik nade po pregovoru: „Solamen miseris socios habere dolorum.“ Če nameravajo todaj centralisti našo pogubo, zgodilo se jim bo nasprotno, kakor se večkrat zgodi hudobnim naklepom. Gotovi smo, da se baš vsled njihovih strašnih napadov avstrijski Slovani prav zdaj bratovsko zedinijo v politično delovanje in vzajemno podporo, da potem prav oni in prvi djansko upeljejo federalizem Avstriji v pomeritev in sebi v slavo.

D O P I S I.

Iz tominskih hribov, 10. aprila (Izo. dop) — Kar se nam je po praznikih sanjalo, se je zdaj v resnici zgodilo. Na Tominskem se podpisuje zaupnica črnemu Črnetu, in iz gotovega vira vem, da je prav veliko podpisanih, ktere so zviti

LISTEK.

Denašnje potovanje.

Naslov uže kaže, da nikakor ne mislim na ono potovanje, ktero je škotska kraljica izrazila v besedah:

„Zračni veslarji, brzi oblaki,
Da bi vozila se z vami po zraki.“

Kaj tacega, navaden človek bi dejal, kaj tako nespametna in neumnega si more želeli le kraljica, ki stopi v petem dejanji uže na smrtni oder, ali pa mladost, ki se nij še s pravim življenjem spoprijaznila in seznanila. Poslednje nam kažejo posebno ti „nesrečni“ pesniki. Noč in dan mislijo na svoj ideal, in v tej zamaknenosti hočejo se zaviti v temno meglo ter plavati čez hribe in doline tija v njeno naročje. O nespametaj, nepraktični ljudje! Take sanjarije ne pripeljujejo človeka nikedar do svrhe; veliko pametnejše in do najnovejših časov skoro edino pravo potovanje je ono, ktero nam popisuje znana pesnica:

Štirje možki na vozičku,
Eden kolne, drugi zeva,
Tretji dremlje, četvrti speva: ha, ha!

Kdo se ne spominja še tistih srečnih časov, ali kdo nij o njih slišal, ko je vsak svojega oslečka pred voz napregal in dirjal iz ene vasi v drugo?

O božji osel, kako so te ljudje takrat radi imeli, kako so te spoštovali, kako te jahali in s teboj se vozili, in zdaj? *) „Neprenehoma vrti se časa kolo krog zemlje razširne“ je pisal ranjki Toman, in ljudje se ne vozijo več iz ene vasi v drugo, marveč iz mesta v mesto, iz kraljestva v kraljestvo. Za taka daljša potovanja pa si ti preslab, ne morejo te več rabiti; naši praktični gospodje in naše preljubeznjive gospe tudi ne obračajo več svojih očij, kakor škotska kraljica, na oblake in na zvezde, nego na razne mestne plakate, kder stoji črno in rdeče na belem, kako lahko se za mal denar peljejo iz enega mesta v drugo, izpod enega kralja pod drugega po novi iznajtbi človeškega duha, po železnicah.

*) „In zdaj?“ Počasi gospod! Ali Vam nij znana tista slovenska pesem, k kateri „poredni mladenič“ svoji ljubljni deklici pravi:

Oslieca bi kupil, da vozil bi te,
Al kdo mi ga da bez plačila?
I zraven pa tudi pomisli je,
Kako bi voziček dobila?

Glejto, koliko sem se uže slovenskega naučil, kar „Soča“ stavi!

Giuseppe, stavec.

Da, denašnje potovanje je jako lahko in tudi prijetno, samo znati se mora. A baš gledé poslednega so si potovalci različnih mislij. Nekteri pravijo da mora biti človek uže preje s tistim krajem znan, vsaj površno, kamor se po-da, zatorej prečitajo taki ljudje vse spise preje o dotičnih deželah in njih znamenitostih. In res, ako potujejo po tem v Italijo, mislijo, da jih bodo samo tako ljubeznjivi obrazi srečavali, kakoršne sta Raphael in Tizian slikali; vsak s kterim bode govoril, mu bodo drugi Dante, drugi Petrarca. Na Francoskem pričakuje dogodljajev, kakoršne popisuje Paul de Kock v svojih romanih; v Turčiji mu bode migale z oken pašine favorite; na Slovenskem se bo spominjal nesrečne Metke, mogočnega Krpana in zvitega Kerjaveljuna. Ako je tvoja fantazija kaj živa, ako si upaš v svojih možganih še kaj dostaviti, sploh ako si prijatelj premišljevanju in — smodkam, ne bo se ti tožilo, če tudi samemu, sedeti v železniškem kupeji.

Mnogo je tudi tacihi popotnikov, ki nočejo o dotični deželi čisto nič vedeti; le to velja pri njih, kar so z lastnimi očmi videli.

Zato se pa čestó zgodi, da taki ljudje so bili v Rimu, pa niso papeža videli; bili so v Benedkah, a cerkve sv. Marka niso mogli najti;

županji v svoje mreže; ali, pa veliko je takih podpisanih, ki od vse Črnetove stvari nič ne vedo. Glava tej županiji je gotovo tominski okr. glavar, saj je tudi on eden izmed politikov ki za kulisami politikujejo in je tedaj prijatelj črnega poslanca na Dunaju. Kakor sem slišal je bila prišla županica za grofa Hohenwarta tudi na Tominko ziniti; sedanjemu ministerstvu pa mislijo županico poslati, ker jim je sedanje ministerstvo dovolilo 8000 gl. za zidanje šole v Tominu, pa ne iz c. kr. denarnice, ampak od trdih žuljev ubogih kmetov, ktere vedno bolj in bolj z davki in nakladami tlačijo. Da ima gospod Winkler veliko zaupanje v sedanje ministerstvo kaže tudi to, da je on podal prošnjo, da bi vlada podarila kaj za ceste na Tominskem in ker je Črne pripravil predelno železnico; — tedaj bodo Tominci gotovo, kakor Črnetu, tudi sedanjemu ministerstvu, županico poslali. Govori se pa, da bode ta županica namreč Črnetu, skrivna ostala in bo le gosp. Črnetu v tolažbo. Naj omenim še to, da v nekaterih krajih, kjer niso prijatelji Črnetovi in politiki, kakršni so Tominci, ki le za svoj žep skrbe, omenjene županice niso podpisali. Kraševci veselijo se tedaj, ker imate vrle brate na Tominskem! pa nikar ne mislite, da je tudi ljudstvo tega prepričanja, kakor so njih boljše omikani zastopniki.

Iz Štanjela na Krasu 10. aprila (Izv. dop.) Nj davno od tega, kar so kraški volilci pokazali, da so vredni zaupanja svojih prvotnih volilcev tudi znanprej. Mishli smo, da bo ves pošten svet hvallil njihov čin posebno pa slovenski. Ali, žali bog, da nij tako. Tominci, ki se zmirom radi ponašajo na svojim rodoljubjem i ki so na svojem taboru tako navdušeno glasovali za prvo točko slovenskega programa namreč za zedinjeno Slovenijo započeli so čudne korake, da bi to vzvišeno idejo dosegli. Res prekrasni principi o slovanski solidarnosti!

Kaj vam vendar na misli pride, da hočete Črnetu županico poslati? Ali vam je železnica čez vse drugo na svetu? Ali se ne zmenite vi potem, ko ste vašo železnico udobili, če vas tudi nemčurji vržejo v prusko vrečo ali pa Italjani potegnejo k svoji nedovršeni Italji. Ubi vaša pamet, dragi bratje Tominci? Za železnice narodnost prodajati to je, bog me, zadnja kupčija na svetu. I takemu barantaču kakor je Črne mislite vi županico podpisati!

Železnico boste najbrže udobili ali verjemite mi, da vam je Črne k tej prokleto malo ali pa nič pripomogel; to vem jaz iz jako verjetnega vira. Če pomislite, da vas le vlada rabi za orodje, ako kaj tacega napravite i če imate še kaj narodne zavesti v vaših prsah (kar nij dvomiti), sramovali se boste gotovo svojega podvetzja.

I če se spolnijo prerokovanja zadnjega lista „Sočnega“, potem bomo mi na vrhu. S kakšnim obrazom se boste mogli vi nam prikazati in s kako pridržnostjo nadjeti se kake milosti od veljakov, od katerih pričakujemo precejšnega rešenja i katerim vi s tem činom nasprotovati hočete. Zategadelj stvar dobro premislite, Slovenci-Tominci!

Iz Črnič 9. aprila.*) (Izv. dop.) Dovolj mi, ljuba „Soča“ majhen predaleček v tvojem cenjenem listu, in povedi vsem svojim naročnikom, da se srčno zahvaljujemo vsem tistim gospodom, in rodoljubom kteri so nas pri naši besedi, 7 t. m. se svojo nazočnostjo počastili.

*) Popis besedo prihodnjic.

Ured.

na Dunaji nijso videli ni praterja, ni pili vina v Esterhazy-tovi kleti ali v glasovitem judovskem pajzelmu. Bili so taki ljudje v Draždanih in galeriji jim je bila zaprta! Beri po tem njih popise; spominjajo te nehote onega popotnika, ki je trdil, da so vse švedske žene kruljave, ker je bila prva, ktero je zagledal, po nesreči kruljeva.

In zopet so drugi ljudje, ki potujejo, da le potujejo, da le zamorejo reči: jaz sem bil tukaj in tam, videl sem to in ono, in ako ga kaj prasaš, ti vendar ne bo vedel nič odgovoriti.

Prišel je tak mož tudi svoje dni na Dunaj. Njegova manija je bila, da mora iti v zvonik sv. Stefana, a nesreča je hotela, da je iste dni vedno deževalo in deževalo in čez Dunaj so se neizmerne megle vlačile. Če tudi so ga prijatelji odvrčali, naj ne gre, ker ves njegov trud bode zastoj, Dunaja uže tako ne bo mogel nič pregledati; vendar je šel z besedami: „Jaz grem v zvonik, samo zato, da lahko poreče, da sem bil v njem; in ako si tudi Dunaja ne morem pregledati zaradi megle, kaj za to, saj si ga lahko mislim, kakošen je, moja fantazija ima še vedno dosti moči.“

Nijmo se nadejali, da nas bo toliko zvestih sinov „majke Slave“ pri naši besedi obiskovalo, kajti, bilo jih je od vseh krajev privrelo tako, da je bila dvorana še premajhna, in je bilo treba domačince ustavljati, da njo ne prepolni. Nepričakovana beseda od našega obče spoštovanega gosp. župana Lehmana je vse tako navdušila, da, ko je govoril, se diha slišati nij bilo. Radi bi jo svetlo naznandili, pa od njega je nij mogoče udobiti.

Prišlo je niso besedi počastiti več rodoljubnih gospodov iz Gorice, iz Ajdovščine, Doralberga, Rihemberga, kakor tudi iz bližnje okolice vrli rodoljubi iz Sela, iz Batnj, Šempasa, Vitovelj, iz Oseka, iz Gujačevega in Ravnega, priferlel je pa tudi Vipavski sokol, hvala mu. Torej se zahvaljuje celo naše čitalniško društvo, da so nas svojo nazočnostjo čast. gospodje in rodoljubi v tako obilnem številu počastili. Nadja se, da nas vselej, kadar naša čitalnica besedo napravi, spet obiskati blagovole.

M. V-č, v imenu čitalnice.

Iz Prage, 10. aprila. (Izv. dop.) Strogo postopanje i možato vedenje kneza Schwarzenberga, grofa Harracha i dr. Trojana v poslednjem seji narodne gospodarske družbe nij mogla uže vlada prenašati in je torej društvo razpustila. Tedaj po 105. letih se razpusti društvo, koje je bilo uže v dobi Marije Terez je ustanovljeno ter je preživelo različne vlade: Metternih-Sedlmickovo, Bachovo, Šmerlingovo, Beustovo, Auersperg Giskrovo, i Hasner-Giskra-Herbstovo, in koje je ves čas svojega obstanka le pospeševalo največ narodno industrijo, in obrtnijo v celem kraljestvu. Le prepozno bode vlada spoznala, kako tako nepričakovano postopanje barona Kollerja politično situacijo še na huje obrača. Vlada je započela vse, listine i blaginico, v kterej je bilo 60.000 gold. Društvo je imelo tudi svoj list „Gospod. liste.“ Sploh se pak mora od druge strani pritrditi, da bode društvo, koje je bilo prej več „ces. kralj.“ nego: narodno, zdaj zopet bolj narodno, nego „c. k.“ Društvo to je napravljalo po kraljestvu vsako leto velike semnje i razstave v Hamburku, Amsterdamu, i. t. d. Ustanovil se je posebni komitet, ki bode nabiral polpise i sestavil protest proti razpuščenju narodnogospod. društva. Protest je hotela podati posebna deputacija cesarju samemu v roke, a nijso je pustili pred kralja, kakor tudi ne kolinske deputacije, koja je bila v Buda-Pešti, toda ne zashšana o tožbi proti vojskejskej posadki, koje je njihovo mesto na glavo dobilo ol generala Kollerja zaradi pošiljanja deputacij k velikim posestnikom.

„Politika“, koja je prinesla izvrsten članek: „Apell an die Krone“ o takem Kollerjevem nasilstvu bila je konfiskovana. Ker uže omenjam „konfiskovanj“, naj vam povem, da je ravno večeraj general Koller prepovedal prodajati vse česke novine, naj si bode v filijalkah, štacunalah ali kioskih. Menda se bode celo novinarstvo zastavilo še pred volitvami, da bi ne imelo dokaj upljiva na občinstvo.

Društvo židovsko „Chabras“ dela čuda, ker ima milijone i milijone na razpolaganje. Ko jim pomanjka dunajskih penozov pri fraukobanki, kateri je predsednik glasoviti Giskra, se pak lepo piše v Berlin i gotovo se potem ti „Čehački“ pokupijo jeden za drugim. Tudi minister Chlumcky hoče biti česki veliki posestnik, ker je dunajskemu hipotek. ustavu nasvetoval, naj mu kupi kakovo veliko posestvo na Českem za nekoliko mesecev!

Pri potovanji po železnici ljubijo nekteri samoto, drugi družbo. Ako hočeš v kupeji sam sedeti ali k večjemu s prijateljem, daj konduktetu nekoliko šestic in kaj smodek, pa te ne bo nikedo nadlegoval. Če uže nijsi prijatelj ženskam in če hočeš, da pridejo v tvoji kupi, glej pri vsaki postaji skoz okno ter kadi močno.

Lehko tudi rečeš, da si ponočnjak, da po noči vedno rad skoz okno gledaš, da si prijatelj ponočne sape in ponočne prirode, kar je posebno za neži spol škodljivo. Nekedo je imel še celo navado, da je vselej svojega tovariša za obnoredlega izdal; mogoče je, dejal je, da ga tudi sedaj blaznost prime, potem gorje neznanecem. In tako je vedno sam se svojim prijateljem ostal, kar je prav prijetno, posebno, če se duleč potuje.

Mladi ljudje pa iščejo družbe, posebno ženske. Zatorej skrijejo skrbno vse smodke in take priprave in si izbero kupi za nekadeče. In ako se hočeš ženski prikupiti, bodi galanten, govori mnogo, pripoveduj jej svoje potovanje, svoje življenje i. t. d. **)

**) „Olikani Slovenec“ pravi da človek pri ženskah ne sme — „koprueti“, ako se jim hoče priljubiti.

URED.

Dunajski listi ustaraški ravelo uo ug.bajo, ali bole cesar na Českim volil ali ne. N. fr. P. pravi: ne. Ostali pak pravijo zopet, da jim je znano iz gotovega vira, da bole cesar glasoval na Českem z ustavaki! Auersperg je je sicer v Buda-Pešti cesarju predlagal, naj on na njegova rodbina voli z ustavaki, toda svitli cesar je odločno rekel Auerspergu da se iz principa nikoli več ne uleže volitev.

Pruski Chabras je na Českem veliko delal in pridobil je ustavakom celih 50 glasov! A tudi ustavopravna stranka nij rok križem držala. Šteli so večeraj v palači kneza Lobkovic glasove list. stranke in čul sem, da imajo Čehi v velikem posestvu 36 glasov večine!

Pripoveduje se dalje, da se na najviši ukaz zpro narodnjaki Clam Martinic, Lobkovic in Schwarzenberg in glasovitejši česki žurnalisti Gregor in Skrejšovsky, zadnja dva zarad velike izdaje. Še pred volitvami bode neki Koller raztil vsa narodna društva.

Konečno naj še omenim, da bosta dva brata starega kneza Salm-Reifferscheida, predsednika banke „Slovenije.“ glasovala z ustavaki. Kako bode „Slovenije.“ predsednik, Lavoslav Salm-Reifferscheid glasoval, se še ne, brž ko ne z ustavaki kakor druge krat. Iz tega lahko spredite čudo, da je eden lahko na Českem izdajica, a na Slovenskem rodoljub! (Želimo, da bi ta vest našega dopisnika ne bila resnična. Ured.)

Politični pregled.

Kolikor bolj se bliža čas odločne volilne bitke na Českem, toliko bolj narasta delanost obeh strank narodne in ustavoverne. Kar ministerstvo zdaj na Českem dela, je skoro neizrečno: vse svoje sile si napenja, da bi zmagalo, kakor igralec, ki zadnjo karto igra in zadnji vinarček na njo stavi.

To nam kaže, kake važne so volitve na Českem za celo Avstrijo in kako slabo so ravnali slovanski poslanci, ki so temu ministerstvu življenje zdaljšali. Česke dogodbe so bolj obširno popisane v denšnjem dopisu iz Prage. — Le še to dostavimo, da se je kardinal knez Schwarzenberg odpeljal v Pešto k cosarju, da se mu pritoži zarad grozovitega pritiskanja in preganjanja narodnjakov na Českem in da menda cesarja opozoruje na nevarnost, katera zamore nastati po nemoralnih in brezobzirnih sredstvih, katerih se sedanje va-banque-ministerstvo na Českem poslužuje. Ustavoverni listi se bojé, da ne bi kardinal, ki ima baje dosti upljiva na dvoru, kaj zmešal.

Na Ogrskem se je po kratkem počitku zborovanje zopet začelo; levičnjaki nadaljujejo svojo taktiko, govore namreč o vremenu, muziki in družih nevažnih rečeh, samo da zalečejo glasovanje nove volilne postavo do 20. t. m. s katerim dnevom obteče doba ogrskemu zboru.

Ogrski Srbi imajo 21. t. m. velik shod v Bečkereku, da sklenejo, ali se imajo udeležiti volitev za prihodnji zbor in kako imajo postopati, če bodo volili. Kakor Čehi na severu, tako Hrvatje na jugu neprastano delajo,

Ako so gospé visocega stana, tudi ti ne bo škodovalo, ako si v rokavicah in se sploh tako obnašaš proti njm, kakor v salonih. Ženske obrajtajo močno kaj tacega.

Se vé, da je mnogo tudi tacih, ki iščejo povsod čudnih dogodbe. Peljejo se komaj iz Gorice do Trsta, pa so doživeli uže cel roman. Pripovedujejo ti vse, kar se nijso nikedar videli, niti slišali, z enako zgovornostjo ti popisujejo Azijo in Avstralijo, kakor svoj rojstni kraj. Nij ga mesta, nij ga kraja, kamor bi ne bili uže potovali. Taki ljudje vso noč klevetajo, in kedar pride tak človekdomov, so usta polna besedij; tudi če nij nič doživel, vendar pripoveduje svojim tovarišem, kako se je s to in ono gospo seznanil, kako mu je ta in ona bogata in lepa gospica dala roko poljubiti, kako ljubeznjivo ga je pogledala in kako ginjaivo je bilo začasno slovo, ker čez teden ga bode ona sama obikala se starši, ali pa mu je morda milostljivo dovolila, da jej sme tudi pisati. O, v železniških kupejih se dožive celi romani, samo znati je treba! (Kakor povsod! Ured.)

28. 11.

da bi zmagali pri prihodnjih volitvah. Če oboji zmagajo, bo gotovo konec pritiskanja Slovanov, kar bo Avstriji v veliko korist, ker potem mora začeti doba federalizma, doba, katero si mora želeli vsak dober Avstrijan.

Naša cesaričina Gisela, 16 let stara, se je zaročila z bavarskim princem Leopoldom. Vstavoverni listi sicer razglashajo to zaročitev kot politično pomenljivo; a če se pomisli, da je bavarska dinastija vazalna pruski, se more sklepati, da je ta zaročitev le bolj družbinska reč in da ne bode po nikakem uplivala avstrijsko politiko.

Nemški državni zbor se je odprl 8. t. m. s prestolnim govorom, v katerem je kralj posebno poudarjal evropski mir.

A kadar vladarji o miru govorijo, smo se zdaj nje navadili ravno nasprotno vojsko pričakovati.

Orientalno vprašanje je uže zopet na površju; Srbija in Črnagora imata navskrižnosti s Tursko zaradi železnice in družik teritorialnih vprašanj. Orientalno vprašanje beli glave vsem evropskim diplomatom; vsako leto pride po večkrat v javni razgovor, stari pregovor pravi, da se hidič toliko časa na zid risa, dokler pride. In da je ta pregovor prav resničen, nam kaže vsa druga vprašanja, katera so se rešila pred našimi očmi. Naj še dostavimo, da je Avstrija skoro naj bolj interesovana pri razvozljanji tega vprašanja; zaradi tega Bog ne daj, da bi jo to vprašanje nepripravljeno našlo.

RAZNE VESTI.

(Iz Loma na Tolminskem) se nam piše: Ker iz naših hribov družih novostij nimam poročati, naj povem vsaj to, da za velikonočne praznike nam je bila došla čast, da nas je obiskal imeniten gost na štirih nogah, ki mu volk pravi. Mislil si je bojda: vi kmetje si o tem času boljši grizljaj omislite, zakaj bi baš jaz stradal? Nekoliko dnij je vendar le potrpeč, in mirno okoli hiš postopal, da bi bili ljudjemislili: to ti je poštena duša, ki nobenemu škode nestori, le obrekljivi jeziki so ga ob čast pripravili. Pa glej, kaj se zgodi! Ko vidi, da ga nihče ne povabi, si sam pomaga, in pretekli četrtek popoldne o belem dnevu, ko je solnce še visoko sijalo, se približa komaj dva stralaja od hiš ovcam na paši, in vprico štirih otrok, od katerih je eden celo kamenje v nj lučal, si zbere ovco, in jo odnese. Ko pride do zidu, vrže ovco čez zid v polje, potem sam čez skoči in jo naprej vleče; pa ko zapazi, da so ljudje in psi krič vzdignili, in nijma časa, po svoji volji obedovati, zanese ovco, se ve da uže mrtvo, pod grm, kakor bi jo hotel skriti, in odide v goščavo. Pa volk se ve tudi maščevati. Še tisto noč je bil lovskega psa prav blizu hiš ujel in strgal, pa snel. Zopet drugi dan je v družem kraju ovco odnesel. Prikorakal je bil tudi po dnevi kakor največi poštenovič kmočilu, kder so ovce prali, in le silo so ga bili odgnali. Zdi se nam po tem, da naše podnebje je za take gostove posebno ugodno, ker ga skoro nij leta, da bi nas ne obiskali. Letos sicer nijmamo še uzroku veliko tožiti, ker so le z eno ovco na enkrat postreženi, a preteklo jesen so ti poredniki v eni noči dvanajst ovca in jagnjet podavili. Vendar želeli bi, da bi naši Nimrodi, ki tako neusmiljeno krotke zajce in nedolžne srne preganjajo, tudi z volkovi se kedaj poskusili!

(Zlata poroka v Bevcu.) Na belo nedeljo smo imeli tukaj posebno slovesnost. Osemdesetletni sivi starček je le eno leto mlajšo suprugo drugič k oltarju pripeljal. Jeseni bo uže 56 let, kar sta si prvokrat roke podala. Doma imata nevesto, ki uže 9 let bolna na postelji leži, ona dva sta pa zdrava in čvrsta drugo ženitno obhajala. Visoko čast g. dekan so v ginljivem govoru spomenili dobrot, katere jima je Bog v teku toliko let podelil. H koncu so jima voščili, da bi v ljubezni in edinosti večer življenja preživela, ter po trdopolnem pozemljem teklu preselila se v lepšo domovino.

Ljudj je priderlo veliko skupaj in marsikateri je solzico od oči obrisal misleč, bom doživel 80 leto, bom dočakal se svojo tovarušico zlate poroke?

(Osnovni zbor slov. pisateljskega društva) hode 21. t. m. ob 4. pop. pri „Slonu“ v Ljubljani. Kedor želi še k društvu pristopiti, naj se vsaj do 15. aprila oglasi pri g. Davorinu Trstenjaku, župniku na Popikvi. Volilni listi za osnivalni odbor se tudi tam oddajajo do 20. t. m. — Slovensko — nemški ročni slovar piše g. Fr. Orešec, bivši učitelj slovenščine na goriški gimnaziji. Dela je uže 400 pol dogotavljenega. (Po Sl. N.)

(Gospa) nadvojvodinja Gisela, najstarejša hči našega cesarja se je zaročila te dni z bavarskim princem Leopoldom. Nevesta je stara 16. a ženin 26 let. Poroka ima biti prihodnje leto.

(V Varazdinu) se je osnoval narodni odbor, ki je nabiral darove v podporo stradalim na Hrvatskem in Slavonkem. Dež vlada pa mu je zaobrnila vse delovanje ter je zahtevala, da jej predloži vse račune in nabrane darove. Narodni odbor pa darove hitro razdeli in potem pošlje dež. vlati račune, katerim kot ostank nabranih prostovoljnih darov priloži — i krajcar in 1 polič fižola.

(Nova čitalnica.) Iz Razdrtega se nam piše, da ljubljansko deželno predsedništvo je potrdilo pravila tamošnje „Podnanoske narodne čitalnice.“ Najdemo se, da bode ta čitalnica napredovala, temveč ker so nam znanje nje moči, posebno slovijo razdrški pevci že več let.

(Pravila „vinskih društev“) bomo priobčili v kratkem, in sicer popravljeni in predrugačeni, ker prvotne pravila so bile nekoliko pomankljive.

Iz Sežane 12. apr. (Izv. telegram.) Danes so dobili volilni Črncetov odgovor na nezaupnico. Brošura je polna sovsemov in sirovosti. — Razdrženi volilci so strašno razkačeni; v nedeljo pri javnem shodu bodo tirjali, da Črnc prekliče razdrživo natelevanje.

Poročilo

ob občnem zboru slov. polit. društva „Soča“ dne 11. aprila 1872.

Predseduje g. dr. Anton Žigon; zapisuje tajnik E. Klavžar. Nazočih društvenikov je 62 od raznih stranij naše dežele. Zborovanje se prične ob 2½ ure popoldne.

Tajnik Klavžar bere odborovo poročilo o društvenem delovanju zadnjega leta: „Slavni zbor! Od kar se je polit. društvo Soča ustanovilo, minula so uže tri leta in hude politične borbe smo prestali Slovenci in avstrijski Slovani sploh v tej dobi. Petkrat se je v tem času vlada premenila; kmalo nas je pritiskala, kmalo božala in zopet pritiskala, in zopet poljubila. „Soča“ si je ostala pri vseh teh premembah vselej enaka; načela katera si je pri svoji osnovi postavila, od teh se nij nikdar premaknila, naj so bila vremena ugodna ali viharna: prav za to se je tudi pravim, poštenim, značnim Slovincem prikupila, in samo takim zamerila, kateri obračajo plašč po vetru. To moremo s ponosom konstatovati, da si je naše društvo na Goriškem uže utrnilo tla in posebno na tistih straneh, koder je ljudstvo v naravnem obziru bolj čvrsto, bolj zavedno. Posebno je p. oživel, od kar je dobilo svoje lastno glasilo, list „Soča“, kateri se zdaj povsod bere po Goriškem in tudi drugod po Slovenskem. Da je bil ta list jako potreben, kaže nam uže to, da se je tako hitro razširil po deželi in da si je v tako kratki in časi pridobil toliko prijateljev, kateri so mu z duševno in materjalno podporo zagotovili prihodnost. Po tem svojem glasilu je odbor priobčeval do zljaj vse, kar se je v društvenih zborih govorilo in sklepalo, kakor so po njem društveniki, društveni prijatelji in odbor izraževali mnenje o raznih političnih položajih, nasvete in zahteve o tem in onem, kar bi utegnilo pospešiti vse stranski napredek našega naroda.“

Zdaj jama poročati o posameznih zadevah, s katerimi se je pečalo društvo v preteklem letu. Ker se je pa uže o vsem tem sproti obširno poročalo v našem listu, ne bomo tega ponavljali. Poročilo konča tako-le: „Soča“ šteje zdaj 240 društvenikov; to je sicer primerno malo, — toda dosti jih je po deželi, kateri so vsaj v duhu, če prav ne dejansko naši društveniki, in to bodisi zaradi službenih razmer, ali pa, ker lahko ne plačujajo društvenih doneskov. Tudi naj se ne misli, da nij Soča glede števila društvenikov od časa svoje osnove do zljaj napredovala. Prvo leto nas je bilo okoli 150-70. Nekateri nam je uže nemila smrt pokosila in sicer so umrli v zadnjem društvenem letu gg. France Čbej, posestnik v Ajdovščini, Jožef Gregorič posestnik v Prvačini, France Licen posestnik v Rihenbergu, Anton Pigačari posestnik v Črničah, Jožef Rebek, pisar v Črničah, Jozip Zorn učitelj v St. Petru in č. g. Andrej Makarovič, vikarij na Trnovem. Bodi jim zemljica lahka! Nekoliko jih je odstopilo, bodisi ker niso s prva poznali pravega namena in pomena našega društva, ampak so menili, da bodo dobivali knjige in druge tiskopise; drugi ker se jim nij povedalo, da bodo morali kaj plačevati

in zadnji, ker so bili omahljivi in so se dali po nasprotnikih olvrtni. Po tem načinu se je pa društvo streglo vsega, kar nij bilo prav za prav za društvo, na drugi se je pa prav ugodno pomnožilo s pristopom mnohih zavednih in značajnih rodoljubov, katerim sta pomen in važnost polit. društva dobro znana, tako da obstoji dan danes društvo iz stalnih in zanesljivih članov, razen posameznih, katere bi pa lahko na prste našteji, ki so sicer Sočani, pri vsem tem pa spodbivajo društvo, koder in kedar morejo, a hvala Bogu! navadno s prav nasprotnim uspehom, kakor bi ga radi dosegli.

In kakor je napredovalo društvo do zdaj in vselej dosledno ostalo svojim načelom, tako se je nadejati tudi za naprej, kar more tem lože, ker se nashanja na veliko večino goriških Slovincov. Zložno delovanje vseh članov in društvenih prijateljev in stanovitno, pa odločno delovanje po ustanovljenih načelih — to edino nam more pomagati in nam bo pomagalo v dosego glavnega društvenega namena, to je v dosego dejanske narodne enakopravnosti.“

Na vprašanje predsednikovo, ali ima kdo kaj o poročilu opaziti, se nikdo ne oglasi.

Denarničar g. Viktor Dolence prebere na to društveni račun za pre. leto, ki obsega sledeče glavne številke:

Gotovino v denarnici	f. 61,28
Zaostankov pri poverjenikih	142,—
Zaostankov pri društvenikih, kateri so vrnila dotične pobotnice	62,00

Tedaj ima društvo čistega premoženja f. 265,88

Na koncu predlagu: 1. Naj se izvolita dva pregledovalca računa, katera bosta v prihodnji občni seji poročala.

2. Naj dovoli slavni zbor, da se izmed navodnih zastankov izbrše 62 gl., kateri znesek se ne da lahko potirjati.

Prvi predlog se sprejme. O drugem pa predlagu d. r. Lavrič, naj odbor še enkrat skuša potirjati te zastanke in če ne pojde, potem se le naj se zbršijo.

Po kratki razpravi obvelja Lavričev predlog z večino glasov.

Seja preneha nekoliko trenutkov. Č. g. Marka Vales prevzame predsedništvo, potem se oddajo listki za volitev predsednika. Volilcev je 60. Izvoli se z absolutno večino glasov g. d. r. Lavrič, za njim je dobil naj več glasov g. d. r. Žigon. Novi predsednik se zahvaljuje v primerenem, kratkem govoru za zaupanje in čast, katero mu je zbor z volitvijo skazal in vabi k čvrstemu in zloženemu sodelovanju.

Pri volitvi 9 odbornikov je oddanih 58 listkov; izvoljeni so z absolutno večino glasov sledeči gospodje:

D. r. Abram Josip, dež. odbornik in odvetnik v Gorici.

Dolence Viktor, urednik „Soče“ in privat. uradnik v Gorici.

Doljak Matija, deželni poslanec in župan v Solkanu.

Faganel Josip, dež. poslanec in posestnik v Oseku.

Klavžar Ernest, deželni uradnik v Gorici.

Nagut Josip, starešina in posestnik v St. Andreži.

Šuc Anton, načelnik cestnega odbora, in posestnik na Pliskovici.

Vales Marka, kaplan v Renču.

D. r. Žigon Anton, dež. poslanec in posestnik v Kviškem.

Za temi so dobili naj več glasov gg. D. r. med. Rojec, D. r. Tonkli, D. r. Jakopič, Fr. Leban.

(Konec prihod.)

Poslano.

Blagorodni gospod!

Ker ste Vi, spoštovani gospod, v navzočnosti več gg. županov svoj sum izrazili, i skoro za gotovost izrekli, da se jaz udeležujem demonstracije, ktera se bojala na Tolminskem snuje proti nezaupnici poslani državnemu poslancu g. Antonu Črncetu, menim se opravičenega in dolžnega s tem Vam priobčiti in izreči, da tako meni pripisovano dejanje nasprotuje toli mojemu značaju, koli mojej čudi, ter da se istega nikakor ne udeležujem.

Imajoč Vas od vselej za poštonega možaka, pričakujem od Vas, da bodele prijavili to moje pismo vsem tistim gg. županom, pred kterimi ste me gore navedenega obdolžili.

Ob enem Vas povlaščujem, da smete navzoče pismice izročiti javnosti po katerem koli časopisu.

Primite izraz mojega posebnega spoštovanja.

V Sežani 7. aprila 1872.

Vam udani sluga.
Dr. Osterlag m. p.

Prva občna zavarovalna banka

SLOVENIJA.

Čedalje bolj se neogibnost v obče spoznava, da mora slovenski narod tudi v materialnem obziru se na lastne noge postaviti, ter se od tujega kapitala, kolikor je mogoče, osvoboditi.

Morebiti niso na nobenem drugem polji te razmere tako ostro vidne, kakor pri zavarovanju. Sto in sto tisočev se vsako leto zavarovalnih premij iz dežele iztirava, pomagaje delničarjem tujih društev visoke dividende izplačevati.

Merodajni faktorji, deželni zbori, občinska zastopstva, društva in žurnalistika so večkrat pripoznavali, da je treba lastno zavarovalno društvo za slovenske dežele osnovati.

To je dalo nekterim rodoljubom povod, popolni operat takega zavarovalnega društva na podlagi najbolj zanesljivih statističnih dat in dosedanjih skušenj izdelati dati, ter c. k. ministerstvu predložiti.

Z razpisom dné 25. prosinca l. 1872 je c. k. ministerstvo napravo „prve občne zavarovalne banke Slovenije“ s sedežem v Ljubljani dovolilo.

Banka „Slovenija“ je društvo na delnice, in bo v vseh razdelkih zavarovanja zavarovalo proti odločeni zavarovalnini, to je: proti škodi po ognju, na prevaževanju, po toči in na zrealnem steklu, ko bi se strlo, kakor tudi na človeško življenje.

Delnice se bode brez bankirskega posredovanja, neposredno občinstvu oddavale, in na ta način po bolj ugodnem kursu dobivale.

In druge strani se bo pa tako tudi glavni namen banke pospeševal, ki obstoji v tem, da so bodo delnice v slovenskem narodu umestile, in on tudi v prihodnje banko v rokah obdržal.

Delnice „Slovenije“ so pripravne prav ugodno kapital nalagati:

1. Na vsako delnico, katerih se bo zdaj razdalo 3000 z imensko vrednostjo od 200 fl., se bo plačevalo po 40%, in to po kursu od 85%, torej za eno delnico 68 fl. a. v.

2. Z ozirom na oddajevalni kurs nese delnica stalni dohodek do bliže 6%, in

3. vrh tega naddividendo iz čistega upravnega dobička, od kterega je 40% pravilno delničarjem odločeno.

Po dosedanjih skušnjah družih zavarovalnih društev ni dvomiti, da bodo delnice banke „Slovenije“ v kratkem gotovo 12—15% nosile.

4. Vsak lastnik tudi le ene same delnice ima pravico v občnem zboru glasovati osobno ali po oblaščenju, z edino omejitvijo, da nobeden ne sme več noge 40 glasov zastopati.

5. Vsak delničar pomaga s tem národnim podvzetjem slovenskemu narodu lastno zavarovalno društvo osnovati, ter posrediti, da trdo pridobljeni novci v domači deželi ostanejo.

6. Ker je 15% čistega dobička dobrodelnim namenom odločenih, odpira se tu še drugi vir bankini dobrodelnosti.

7. Skrajno je še poudarjati, da so pripravljeni fondi banke pravilno odločeni menjice eskomptovati, posojevati na državno in obrtniške papirje, na posestva proti hipotekarnemu uknjiženju, posestnikom, obrtnikom, sk upščinam in občinam, da bo na ta način mogoče v posameznih krajih pomanjkanje denarjev zatreti.

Tarife za raznovrstne oddelke zavarovanja so po najbolj zanesljivih statističnih datih sestavljene, in se bo gospodarstvo v vsakem oziru na reelno podlago postavilo. V ta namen se bodo v vseh večih mestih in v posameznih okrožjih nagledni svetovalci (sestavljani iz delničarjev in zavarovancev) postavili.

Gospodarsko svetovalstvo je iz sledečih oseb sestavljeno: Svitli knez in stari grof **Lavoslav Salm-Reifferscheid**, graščak v Novem Celju itd. (predsednik); dr. **Edin Henrik Costa**, odvetnik in deželni odbornik v Ljubljani, (podpredsednik); **Andrej Pirnat**, posestnik v Celju; dr. **Valentin Zarnik**, deželni poslanec v Ljubljani; **Vekoslav Pesarič**, c. k. sodnije svetovalce v Celju; **Mihael Herman**, deželni odbornik v Gradcu; dr. **Jože Ulaga**, profesor bogočastja v Mariboru; **Jože Hauswirth**, posestnik v Celju; dr. **Stefan Kočevar**, c. k. okrajni zdravnik v Celju; dr. **Vekoslav Valenta**, c. k. zdravstveni svetovalce in profesor v Ljubljani; **Ivan Stuhec**, c. k. sodnije svetovalce v Celju; **Dragotin Ahčin**, tigovce v Ljubljani; **Florijan Konšek**, c. k. okrajni predstojnik v pokoji v Ljubljani; dr. **Franjo Radej**, c. k. bilježnik v Mariboru (gospodarski svetovalci).

(Namestniki): **Jakob Kureš**, c. k. okrajni pristav v Kozjem; **Franjo Šentak**, posestnik na Vranskem; **Franjo Rapoc**, posestnik v Mariboru; **A. Zvanut**, veliki trgovec na Občini.

Pregledovalni odbor je iz sledečih oseb sestavljen: Dr. **Janez Zlatoust Pogačar**, stolni prošt v Ljubljani; **Gustav Tönnies**, lastnik tovarne v Ljubljani; **Jože Debevec**, trgovec v Ljubljani.

Delnice se bodo na ta-le način podpisovale:

1. Za vsako delnico z imensko vrednostjo od 200 gold. se bo uplačevalo 40% po kursu od 85% v gotovini; potem se bodo dobivali medčasni listi.

2. Za 1 delnico je torej treba 68 gold. v gotovini, od ktere se bo uplačevalo po 20 gold. precej pri vpisovanju, 48 gold. pa v prihodnjih 30 dneh.

3. Vsak podpisani znesek daje od dné uplačila 5% oziroma na izdajavni kurs od 85% blizo 6%.

4. Vsacemu podpisovalcu je na izvoljo dano, tudi vseh 40% za delnico precej uplačati.

5. Podpisovalo se bode ali pri banki v Ljubljani, ali pri agentih, kterim se bo dalo pooblastilo za to od gospodarskega svetovalstva.

6. Uplačevalo se bo ali pri banki v Ljubljani, ali se jej naj novci po pošti pošiljajo. Agentom naj se plačuje le proti pobotnicam od gospodarskega svetovalstva podpisanim.

Bankina pravila se dobivajo pri banki „Sloveniji“ v Ljubljani, in tudi pojasnila se ustmeno ali pismeno pri njej povoljno dajo.

V Ljubljani, dne 23. marcija 1872.

Za „prvo občno zavarovalno banko Slovenijo.“

Lavoslav knez in stari grof **Salm-Reifferscheid** l. r.
graščak i. t. d. i. t. d.

Dr. **E. H. Costa** l. r.
odvetnik in deželni odbornik, i. t. d.